

УДК 930(477)+94-051(092)Ролл(045)
DOI: 10.36273/2076-9555.2022.3(308).41-48

Вікторія Семененко,
молодший науковий співробітник
відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій
Інституту книгознавства НБУВ,
e-mail: vika_sem.work@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4284-1313>

**Дослідник історії Поділля Юзеф Антоній Ролле
та його опис складу Київського архіву
(за матеріалами часопису "Kraj" із фондів ВБЗІК НБУВ)**

Мета статті полягає в тому, щоб на основі аналізу опублікованої творчої спадщини, матеріалів та інших першоджерел з'ясувати невідомі й маловідомі сторінки життя, громадської, наукової, літературної і просвітницької діяльності Ю. А. Ролле, окреслити його внесок у дослідження історії та культури України, оцінити місце й значення вченого в українсько-польських відносинах аналізованого періоду та в сучасній українській історіографії, розглянути описи архівів XIX ст., зроблені науковцем й уміщені в часопису "Kraj". Надано загальну характеристику діяльності доктора Ю. А. Ролле як дослідника історії Поділля.

Методологія передбачає застосування хронологічного, історичного й системного методів, що дали змогу виокремити властивості документальних та історичних джерел щодо опису Київського архіву.

Наукова новизна. Системно розглянуто наукову діяльність і безпосередню участь Ю. А. Ролле у збиранні, опрацюванні й впорядкуванні документів, його становлення як дослідника архівів XIX ст. та ініціатора регіональних досліджень з історії України.

Висновки. Проаналізовано наукову діяльність Ю. А. Ролле на прикладі описів архівів XIX ст., репрезентованих на сторінках тижневика "Kraj", що слугує вагомою джерельною базою для дослідників історії та культури України другої половини XIX ст. Розглянуто праці та концептуальні засади науковця, його внесок як етнографа, археографа й історика в закладення підвалин сучасного краєзнавства й джерелознавства.

Ключові слова: Ю. А. Ролле; українська історіографія; часопис "Kraj"; Часова комісія археографічна; Київський центральний архів

Постановка проблеми. Актуальність пропонуваної статті полягає в тому, що авторка наводить маловідому інформацію про архіви Правобережної України, оприлюднені Ю. А. Ролле. Історик здійснював пошуки першоджерел з історії України в приватних і державних архівах Поділля й Волині, завдяки чому нагромадив у своїй науковій лабораторії значний за обсягом документальний масив, який відкривав шлях до літературної й наукової творчості на ґрунті історії та культури. Працюючи з документами, Ю. А. Ролле звернув увагу, що виявлені письмові джерела надзвичайно точно віддзеркалюють тогочасну добу. Крізь призму власного бачення вчений змалював наявні в українському суспільстві особливості соціальних відносин і культурних процесів. На думку вченого, саме описи відіграють важливу роль у забезпеченні доступу до архівних документів, що мають найбільше інформаційне навантаження, а отже важливо правильно описувати архівні документи та складати архівні довідники.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Юзеф Антоній Ролле, діяльність якого по-

в'язана переважно з Волино-Подільським краєм, належить до тих історичних і наукових постатей Польщі та України, чії заслуги в історіографії було визнано ще за життя, проте опісля добра пам'ять про них пройшла тернистий шлях утвердження у свідомості прийдешніх поколінь [5]. Справжній науковий і пізнавальний інтерес до особи Ю. А. Ролле та його праць спалахнув у період розбудови Української незалежної держави й демократизації в ній міжнародних відносин, ліквідації цензурних та ідеологічних перешкод [6].

Постать Ю. А. Ролле як науковця, історика, природодослідника, краєзнавця, письменника, українця, діяча краєзнавчого руху, талановитого лікаря, доктора медицини, розглянуто в багатьох радянських і сучасних українських та закордонних дослідженнях. Професор В. Антонович наголошував: "Незважаючи на розбіжності в думках, на різні точки зору — ми маємо визнати, що доктор Ю. А. Ролле, невтомною своєю діяльністю на полі історичної науки відслужив чесну службу на користь рідного краю" [10]. Розгляду та опрацювання варті статті С. Баженової "Юзеф

Антоній Ролле: життя, діяльність, творчість" [5] та "Життя і творчість Юзефа Антонія Ролле в працях учених і краєзнавців останньої чверті XIX—XX ст." [6]. Авторка здійснила ґрунтовне дослідження постаті польського вченого та краєзнавця; проаналізувала його головні праці та концептуальні засади; подала докладні біографічні відомості про науковця та його внесок у закладення підвалин сучасного краєзнавства й дослідження Подільського краю в I половині XIX ст.; дослідила громадську, наукову й просвітницьку діяльність Ю. А. Ролле через вивчення комплексу документальних джерел і творчої спадщини.

У статті Н. Таранової "Йосип Йосипович Ролле — природодослідник Поділля" [9], схарактеризовано життєвий шлях та сфери діяльності науковця. На основі аналізу архівних документів, матеріалів, інших першоджерел, опублікованої творчої спадщини авторка з'ясувала невідомі й маловідомі сторінки життя, громадської, наукової, літературної та просвітницької діяльності Ю. А. Ролле, а також визначила його внесок у краєзнавчий рух другої половини XIX ст., дослідження історії, географії та культури України.

Окремі архівні справи стосовно Ю. А. Ролле в Кам'янець-Подільському міському державному архіві (КПМДА) певною мірою опрацювали й частково ввели в науковий обіг науковці 1980—1990-х рр. Л. Баженов, В. Прокопчук та Є. Мазурик [6].

Мета статті — систематизувати відомі на сьогодні дані та ввести в науковий обіг нові архівні документи й матеріали щодо громадської, наукової, літературної та просвітницької діяльності Ю. А. Ролле; з'ясувати невідомі й маловідомі сторінки його біографії; визначити внесок науковця в краєзнавчий рух на Поділлі й дослідження історії та культури України.

Виклад основного матеріалу дослідження. З активним розвитком історичного бібліотекознавства вийшло друком багато наукових праць, пов'язаних із дослідженням історії, археографії та джерелознавства. У цьому процесі важливу роль відіграють історичні науки, покликані надати об'єктивну оцінку та з'ясувати історичну правду задля переосмислення подій і явищ минулого та сьогодення, зокрема й у відносинах між країнами. Історико-краєзнавчі дослідження дають змогу виявити процеси та явища, характерні для нашої держави, наповнюють українську історію новим джерельним матеріалом [1].

Неординарною постаттю в історіографії, на тлі українсько-польських взаємин другої половини XIX ст., був Юзеф Антоній Аполлінарій Ролле (більше відомий під псевдонімом Dr. Antoni J.).

Його пам'ятають не лише як визначного лікаря-невропатолога, доктора медицини, а і як відомого дослідника та популяризатора польської й української історії, археографа, письменника, члена-кореспондента Краківської академії наук, почесного члена Подільської АН (від 1863), члена Подільського єпархіального історико-статистичного комітету (від 1866), а також як автора історичних казок із минулого Поділля та Київщини.

Народився Ю. А. Ролле 26 вересня 1830 р. на хуторі Генріхівка, нині — село Роля Шаргородського району Вінницької області [2]. Батьки, як було заведено в польських сім'ях, назвали хлопчика потрійним ім'ям Юзеф Антоній Аполлінарій, що й досі викликає плутанину в російських та українських виданнях щодо правильності написання його імені та по батькові. До слова, в українському середовищі лікаря називали Йосипом Йосиповичем [3]. Ю. А. Ролле навчався в Немирівській, Вінницькій, згодом — Білоцерківській та Київській гімназіях. У 1850 р. вступив на медичний факультет Київського університету Святого Володимира [4]. На першому курсі долучився до об'єднання польських студентів Київщини, Волині та Поділля, що дістало назву "польське земляцтво". Наприкінці навчання в університеті Ю. А. Ролле майже рік стажувався фельдшером у київських шпиталях, здебільшого в закладах для душевнохворих. Ця практика й визначила його майбутній фах психіатра. Закінчивши 1855 р. університет із відзнакою, прийняв запрошення друга батька, подільського маршалка Я. Сулятицького, й розпочав працювати в містечку Яришеві поблизу Могилева-Подільського. Юзеф Антоній не вирізняв пацієнтів і лікував усіх, не зважаючи на стан та національність, а з бідних узагалі не брав грошей, чим здобув прихильне ставлення мешканців містечка.

У 1856—1860 рр. Ю. А. Ролле підвищував кваліфікацію з психіатрії за кордоном: спочатку в Німеччині, згодом — у відомого психіатра Ж. Шарко в Парижі. Там захистив докторську дисертацію "Психічні захворювання", яку 1863 р. було надруковано в Петербурзі. Незабаром Ю. А. Ролле обрали членом-кореспондентом Академії наук у Кракові, почесним членом товариств лікарів Парижа, Києва, Варшави, Вільно (нинішнього Вільнюса) [7].

У 1861 р., після кількох років подорожей за кордоном, Юзеф Антоній оселився в Кам'янці-Подільському, де працював завідувачем психіатричного відділення місцевої лікарні.

Ю. А. Ролле був засновником і скарбником Подільського товариства людинолюбства (1884), ініціатором створення в Кам'янці-Подільському

безоплатної лікарні, пункту щеплення від віспи, перших у місті курсів акушерок — "повивальних бабок", а також одним з організаторів міського краєзнавчого музею, Подільського товариства лікарів, секретарем якого був упродовж 30 років. Окрім роботи за фахом, молодий лікар захоплювався історією і за власним бажанням вирішив упорядкувати архів Я. Сулятицького [8]. Дослідник поринув у давньоминулий світ Поділля, до того ж медична робота сприяла збиранню історичної інформації. Маючи багато пацієнтів серед поміської шляхти, лікар дістав доступ до сімейних паперів, завдяки чому збирав оригінали документів, робив записки та копії. Зрештою Ю. А. Ролле зібрав велику бібліотеку в кількох тисяч томів, а документний масив став основою для його історичних творів. Нариси, написані польською та російською мовами, він публікував у газетах і журналах у Варшаві, Києві, Львові та Санкт-Петербурзі, зокрема в "Gazeta Warszawska", "Tygodnik Ilustrowany", "Słowo", "Kraj", "Варшавська бібліотека". У доробку краєзнавця — численні монографії, статті, нариси з історії Правобережної України: "Історичні силуети", "Розповіді з минулого", "Тульчинський двір", "Подільські замки на Молдавському кордоні", "Нарис історії Правобережної України" та інші. Історик також брав участь у випуску видань "Подольская старина", "Материалы для истории Подольской губернии" [9].

Ю. А. Ролле наголошував, що його публікації були призначені лише для популяризації забутої історії. Написані цікаво й доступно матеріали ознайомили поляків з історією Поділля і, завдяки історичній об'єктивності, формували певне світосприйняття, сприяли порозумінню між польським та корінним українським населенням [1].

У 1882 р. у Києві вийшов перший номер щомісячного історичного журналу "Киевская старина", заснованого В. Антоновичем, П. Житецьким, О. Лазаревським, Ф. Лебединцевим. А вже в червні наступного року на шпальтах часопису побачила світ праця Ю. А. Ролле "Українські жінки" в перекладі російською, у вересні—жовтні — "Страшний Йосип", згодом — "Іван Підкова" (1885), "Кармелюк" (1886), "Доля красуні" (1887), "На шпаковому шляху" (1887), "Сава Чаленко" (1887) [1].

Літературний доробок Ю. А. Ролле було об'єднано під загальною назвою "Історичні оповідання", що за період 1875—1893 рр. склали 21 том історико-літературних творів [1].

У 1883 р. Ю. А. Ролле став дійсним членом Подільського єпархіального історико-статистич-

ного комітету. Науковець всіляко заохочував його членів до збирання та видання історичних документів, заснування власного архіву. У 1864 р. до складу Товариства подільських лікарів входило 123 члени, об'єднання мало бібліотеку на 3182 томи та музей, що складався з 8 відділів (зоологічного, ентомологічного, палеонтологічного, патологічного, нумізматичного, археологічного та інших) та 5040 експонатів [1]. Науковець також був одним з ініціаторів заснування в Кам'янці-Подільському музею Давньосховища, що розпочав роботу 11 лютого 1890 р. Дослідник передав до нього чимало предметів старовини з власних зібрань, десятки оригіналів давніх актів та історичних документів.

Ю. А. Ролле, залишаючись польським істориком і літератором, ніколи не ізолював себе від української землі, на якій проживав і про яку так багато писав, більше того, з боєм сприймав біди та турботи простого люду, попри національні й станові відмінності, завжди перебував у колі російської та української інтелігенції, де здобув заслужені визнання та авторитет.

Учений пішов із життя 9 (21) січня 1894 р. у Кам'янці-Подільському. У кафедральному соборі міста є мармурова плита скульптора А. Попеля з барельєфом ученого та написом: "Юзеф Антоній Ролле — син землі цієї, перед минулим схилився, відшукував і розповідав про нього, і скарби його поважати вчив". Могила та католицький цвинтар, де похований учений, не збереглися [3].

Розглянемо докладніше діяльність Ю. А. Ролле з опису архівів XIX ст.

Краєзнавець був активним дописувачем тижневика "Kraj", примірники якого зберігаються у відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства НБУВ. У кожному номері знаходимо статті, в яких науковець висвітлює політичні та історичні події. Варта уваги праця, що містить ґрунтовний опис Київського архіву та ознайомлює з його структурою й основними колекціями. У середніх за обсягом статтях, надрукованих у № 14 за 1882 р. і № 26 за 1883 р. [11; 12], автор розповів про те, як уряд успадкував багаті колекції документів, що зберігалися в місцевих юрисдикціях. Ю. А. Ролле докладно описав процеси, що допомогли запобігти розкраданню колекцій. Зокрема, 1833 р. було створено комісію, що мала вивчити всі архівні документи, впорядкувати їх та внести в каталог. Комісаріатів було три: у Києві, Житомирі та Кам'янці, й функціонували вони два роки. Перші описи були неточними, тож 1842 р. було організовано нові комісаріати, але вже під головуванням маршалів. Робота просувалася по-

вільно, адже очільники мали оплачувати витрати на утримання аудиторської служби з власної кишені.

У 1843 р. у Києві було створено тимчасову комісію для розгляду стародавніх актів, і до її складу вже входили експерти та вчені. Діяльність нового об'єднання дістала схвалення на найвищому рівні, її члени мали право користуватися документами, що зберігалися в урядових церковних і постмонастирських архівах південного генерал-губернаторства. Унікальні матеріали містили відомості про земельні справи Кременця, Луцька та Володимира (нині — Володимир-Волинський), Почаєва, Луцької духовної канцелярії, Кам'янецької католицької консисторії Архіву домініканців із Солобова та Володимира, кам'янецьких тринітаріїв. Комісаріати також надіслали з Радомишля архів уніатської митрополії, рукописи, що належали ксьондзу Осінському, а комісія отримала велику кількість документів від землевласників — справжніх і почесних членів комісаріату. За результатами діяльності цієї установи вийшов проєкт створення центральних архівів, остаточно затверджений 1852 р. У Литві та Росії таких архівів було три: у Вільно, переданому під опіку куратора Вільнюського наукового округу, у Вітебську, під головуванням місцевого губернатора та в Києві — безпосередньо залежному від правління Університету Святого Володимира. Відповідно до наказу комісії всі справи та документи, що зберігалися в архівах муніципальних і повітових намісництв до 1800 р., перевезли до столиці південно-західного губернаторства. Водночас на підставі нормативно-правових актів було організовано канцелярію архівних службовців; уряд окреслив положення щодо публікацій, які здебільшого склалися зі звіту про кожну окрему книгу записів ("Описи"), виготовлення копій для споживачів тощо. Тимчасова комісія працювала майже 40 років. Реєстр книг, опрацьованих Ю. А. Ролле впродовж зазначеного періоду, зафіксовано в каталозі установи ("Списокъ актовыхъ книгъ хранящихся въ кievскомъ центральному архивѣ, Kijów in 8 1862 — 1864 г.", с. 216). Історик називав список скарбом, доводив читачеві його значущість, адже перелік містив юридичні пам'ятки колишніх південних провінцій, а саме Подільської, Брацлава, Волинської та Києва. Упродовж 12 років було видано 23 праці, що містили списки архівних книг і матеріалів, і в тижневику було подано їх стислий опис.

Опис розпочинається з архівів, що колись належали Волинському воєводству й зазнали найменшої шкоди протягом XVII—XVIII ст. Рукописи, нагромаджені в архіві, датовано

1561—1799 рр. До 1566 р. включно — це замкові, письмові та загальні книги; міські та земельні книги; велика колекція документів для судів; книги фіскальних судів Волинського воєводства від 1653 р., муніципальних магістратур до 1789 р.; книги до 1799 р. становлять окремий розділ (магістерські й муніципальні суди, королівські та конфедеративні універсали, протоколи комісій тощо). Загальна кількість рукописів — 1161 од. Мову першоджерел для описів ідентифікували як руську місцеву, від 1591 р. — руську та польську, від 1692 р. — польську й латинську. Володимирських рукописів налічується 338 од., початок — від 1567 р. Це міські та земельні книги, письмові, поточні, постанови й засудження. До 1614 р. написані руською мовою, до 1693 р. — руською та польською й, нарешті, до 1799 р. — лише польською. Архіви Кременця та більша частина волинських документів постраждали, тому колекція від 1542 до 1699 рр. — це залишки неповних чи пошкоджених вологою рукописів. Від 1700 до 1799 рр. документи зберігали охайніше, а отже фонд налічував 484 од. Здебільшого це книги земельні та міські, написані польською мовою. Кременецькі архіви посідають перше місце й становлять серію рукописів, написаних польською мовою, починаючи від 1563 р. і закінчуючи 1792 р. У Київському архіві налічується 71 примірник документів: суперечки зі старостами, запити заарештованих, акти купівлі-продажу, протоколи Магдебурзького міського суду, постанови, копії судових інстанцій. Остання книга 1792 р. має назву "Księgi sądu miejscowego, cyrkułu górnego wolnego miasta Krzemieńca". У Дубно від 1651 до 1795 рр. збереглися 66 рукописів, в яких використовується лише польська мова, а їхній зміст стосується інтересів міста загалом, а також свідчень в'язнів (1790, 1791, 1792). Місто Ковель передало до архіву 30 книг польською мовою, датованих 1661—1796 рр.

Центральний архів міста Вишви Ковельського повіту (нині — село Нова Вишва Волинської області), в якому в зазначений період проживало 200 осіб і яке регулювалося Магдебурзьким правом, містить 12 книг 1586—1794 рр. Документи, збережені місцевими радниками, потрапили до центрального архіву Києва разом із 5 рукописами руською, польською та латинською мовами, що охоплюють період від 1601 до 1770 рр.

Подільське воєводство стало чи не найбільшим джерелом поповнення фондів Київського архіву. Після створення Подільської (цивільної та кримінальної) палати Кам'янця, а також земельних і міських справ документи було передано чиновникам цих юрисдикцій. Низка актів, на-

писаних лише латинською мовою, належить до XVIII ст. Найраніший документ польською мовою датовано 1521 р., найдавніший — 1795 р. Їх внесено до 821 рукопису архіву. Найважливіші папери припадають на період турецького панування на Поділлі. Наприклад, реєстр земельних книг закінчується 1658 р. і розпочинається 1709 р. Картотеки міст було закрито 1672 р., коли турки майже захопили Кам'янець (хоча картотеки попередніх років — 1667, 1668 і 1669 — також були пошкодженими), а відновлення розпочалося лише від 1699 р. Окрім зазначених джерел, є інші рукописи, а саме: тарифи воєводства, тарифи трьох повітів, тариф єврейського податку, опис єврейського населення в різні епохи тощо. Нарешті, уривок із записів церков міста Кам'янець та землі Кам'янецької від другої половини XVI ст. та уніатських деканатів. Окрім земельних і міських картотек, до цієї категорії належить архів міста Кам'янець, що налічує 180 великих книг. Хронологічний відлік розпочинається 1520 р. і закінчується 1799 р. У перші роки (до 1663) у документах переважала вірменська мова, про що свідчать принаймні 13 документів. Вони містять копію королівських привілеїв, а прикордонне місто мало їх багато. Далі йдуть описи справ "Akta radzieckie poznańskie" III 1502—1506 рр. латинською, як акти минулого, звіти та запити, описи міст, справи комуни, продажів тощо. Архів міста Летичева разом із місцевою ратушею за період 1663—1798 рр., сконцентрований у 493 рукописах, не відрізняється від архіву Кам'янця, але охоплює переважно історію Летичівського повіту. Інформацію про місто Бар та його пам'ятки від 1659 до 1785 р. акумульовано у трьох рукописах у вигляді фрагментів: записи, заповіти, досьє на продаж, сплату, податки та ціни на провізію.

У Брацлавській провінції зафіксовано найменше архівних пам'яток, здебільшого земельні та міські записи від 1639 до 1796 р. Усього в наявності є 484 рукописи XVII ст. і лише 2 книги (перша — 283 аркуші 1639, 1647 і 1664 рр., друга — 124 аркуші 1652 р.). Збережено також протоколи посереднього старостського та підкоморського судів, численні реєстри різних питань; інспекції (люстрація) старостів воєводства (1765, 1798, 1802). Документи про новостворені Буський та Звенигородський повіти укладено руською мовою. Муніципальні документи Вінниці від 1760 до 1799 р. налічують 31 книгу, в яких висвітлено питання комуни і попередньої влади.

Київське воєводство репрезентовано документами Київської цивільної палати від 1784 р. до початку нинішнього століття. У 1797 р. було запроваджено польську мову, а до того всі

документи писали російською. Архів у Житомирі налічує 918 рукописів, найстаріший з яких датовано 1582 р. Разом із документами земель і міст зі штампами (від 1776) зберігаються протоколи допитів заарештованих за 1790—1791 рр. Тариф, митний збір для трьох воєводств від 1784 до 1786 рр., протоколи засідань комісії прикордонної поліції (російською та польською мовами), метричні книги Ходоровецьких і Ржищівських церков, уніатські візити Чернігівського деканату. Мова документів — руська, латинська та польська, але є примірники, написані єврейською мовою в період 1782—1792 рр. (міські книги магістрату). Заморські землі та селища від 1678 до 1799 р. репрезентовано в 131 рукописі, що подібні до згаданих вище. Муніципальний архів, датований 1788 р., налічує 5 рукописів. З міського Київського правління є 10 рукописів 1542—1766 рр., укладених руською та російською мовами; також зберігаються архіви 26 повітових міст (1797—1880), і в 5 магістратах використовували лише польську мову.

Друга частина роботи Ю. А. Ролле має назву "Літературні звіти видавців Київського центрального архіву 1869—1883" і містить опис Київського архіву [12]. У п. 7 розпорядження, виданого 1852 р. для центральних архівів, створених у Києві, Вітебську та Вільно, зазначено: "Книги, зібрані в архівах, повинні бути розділені на дві категорії: перша — це перевірені джерела, друга — призначені матеріали. Після задоволення вищезазначеної умови рада архівного управління негайно приступить до складання стислого опису книг із номером кожного документа, що міститься в них, його змістом, датою написання та обсягом. І лише після цього каталоги будуть влаштовані з необхідними деталями для дослідження". Відповідно до цього розпорядження керівництво архівів розпочало видавати звіти із записів від 1869 р. і до кінця 1883 р. У праці зазначено, що київські колекції складаються з 6027 зареєстрованих книг, тож протягом 13 років було описано 1250 примірників. Водночас великий обсяг інформації залишився неопрацьованим. Інвентаризаційні книги ("Описи актових книг Київського центрального архіву") налічували 24 брошури зі стислими описами змісту рукописів, привезених із Житомира, що охоплюють період від другої чверті XVI ст. до початку XVIII ст. Це, зокрема, справи підкомітетних судів, Київської та Житомирської муніципальних книг: загальні, письмові та декретні. Примітка Ю. А. Ролле: "Ми вважаємо за необхідне тут нагадати, що в 1667 р. Київські суди були передані Житомиру, а з 1686 р. від-

6. Bazhenova S. E. (2021). *Zhyttya i tvorchist Yuzefa Antoniia Rolle v pratsakh uchenykh i krayeznavstv ostannoyi chverti XIX—XX st.*, [online]. Available at: <https://res.in.ua/jittyia-i-tvorchiste-yuzefa-antoniia-rollye-v-pracyah-uchenih-i.html> [Accessed 17.01.2021].
7. Osetrova G. (2005). Budynok Yosypa Rolle. *Podolyanyn*, 12 serpnia, [online]. Available at: <https://www.npptovtry.org.ua/m043/> (accessed 15.08.2020).
8. *Rolle Yosyf Yosyfovych*. (2021). Wikipedia: vilna entsyclopediya, [online]. Available at: http://uk.wikipedia.org/wiki/Ролле_Йосиф_Йосифович [Accessed 7.04.2020].
9. Taranova N. (2013). Yosyp Yosypovych Rolle — pryrododoslidnyk Podillya. *Istoriya ta metodologiya geografii. Naukovi zapysky*, 2, [online]. Available at: <http://dSPACE.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/4090/1/Taranova.pdf> [Accessed 12. 09 2020].
10. Antonovych V. B. (1894). Yosyf Yosyfovych Rolle: (nekrolog). *Kievskaya starina*, 44 (2), pp. 305—310. [online]. Available at: <https://runivers.ru/bookreader/book479613/#page/358/mode/1up> [Accessed 20. 10. 2020].
11. Dr. Antoni J. (1882). Czasowa Komisya Archeograficzna. Centralne Kijowskie Archiwum. *Tygodnik społeczno-polityczny "Kraj"*, 14, pp. 2—6.
12. Dr. Antoni J. (1883). Sprawozdania literackie (Wydawnictwa kijowskiego centralnego archiwum 1869—1883. *Tygodnik społeczno-polityczny "Kraj"*, 26, pp. 7—9.
13. *Fond X, 18117-18118. Unit 2. Fol. 78*. Institute of Manuscript of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine.
14. Kyivskyi tsentralnyi Arkhiv davnikh aktiv 1852—1943. (2002). *Zbirnyk dokumentiv u dvokh tomakh. Tom pershyi 1852—1921*. Kyiv.

Надійшла до редакції 6 грудня 2021 року

ВИДАТНІ ДІЯЧІ ТА ВИЗНАЧНІ ПОДІЇ

УДК: 378.091.113(477)(092)Шей(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2022.3(308).48-52

Алла Соляник,

доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальних комунікацій і музейно-туристичної діяльності Харківської державної академії культури,
e-mail: allasolyanik164@gmail.com

Наталія Кушнарєнко,

доктор педагогічних наук, професор Харківської державної академії культури, заслужений працівник культури України,
e-mail: nataliyaanikush@gmail.com

Ректор-новатор вищої гуманітарної освіти України (до 80-річчя від дня народження Василя Миколайовича Шейка)

9 травня 2022 р. Василю Миколайовичу Шейку — обдарованій особистості, видатному керівникові-менеджерові, авторитетному педа-

гогові, талановитому вченому, лідеру української культурологічної науково-освітньої школи, ректорові Харківської державної академії культури — виповнюється 80 років.

В. Шейко народився 9.05.1942 у м. Охтирка Сумської області. Навчався в Белгородському музичному училищі (1959—1963), Харківському державному інституті культури (1964—1968), де здобув вищий фах "культурно-освітній працівник вищої кваліфікації", аспірантурі Інституту історії АН СРСР (1968—1971). Василь Миколайович — доктор історичних наук (2002), професор (1991), академік Міжнародної академії інформатизації при ООН (1995), член-кореспондент Національної академії мистецтв України (2002), дійсний член Національної академії мистецтв України (2017).